

Kestävä seurakunta

Kestävyysraportointimalli seurakunnille

Pilotin arviointi ja työkirja - Esittely 27.2.2024

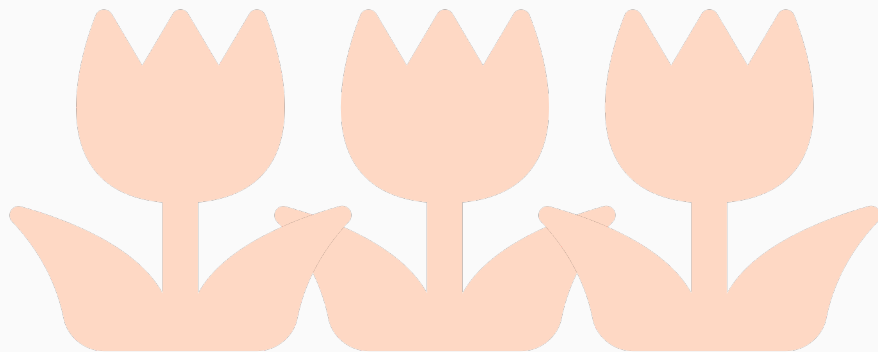
KIRKKOHALLITUS⁺

Pilotin toteutus

Pilotti toteutettiin yhteistyössä Malmin seurakunnan kanssa 03-11/2023.

Pilotti tuotti kestävyysraportointimallin seurakunnille. Ohjeet seurakunnille raportin laatimiseen on kuvattu pilotin työkirjassa.

Mallinnuksessa käytettiin vaikutusketjua sekä Valtiokonttorin laatimaa vastuullisuusraportoinnin mallia [Vastuullisuusraportointi valtionhallinnossa - Valtiokonttori](#).

Kestävä seurakunta -pilotin lähtökohtia

1. Laatia seurakunnille toiminnan tavoitteiden ja YK:n kestävyystavoitteiden toteutumisen arviointimalli, jonka avulla voidaan asettaa seurakunnan toiminnalle vuotuisia tavoitteita sekä seurata niiden toteutumista.
2. Kestävyysraportin avulla seurakunta voi **viestiä toiminnan kestävyttä edistävästä vaikutuksista** seurakuntalaisille, luottamushenkilöille, sidosryhmille sekä suurelle yleisölle.
3. Arviointimallin avulla voidaan todentaa kirkon toiminnan yhteiskunnalliset vaikutukset: miten ja kuinka paljon seurakunta edistää **ihmisten, yhteisöjen ja ympäristön kestävyttä ja hyvinvointia**.
4. Seurakunnalle kehitettävä arviointimalli pohjautuu Valtiokonttorin valtionhallinnon organisaatioille laatimaan ohjeistukseen. Valtiokonttorin **mallia sovelletaan seurakuntien työhön soveltuvalla tavalla**.
5. Seurakuntien toiminnan arviointimallissa otetaan huomioon seurakuntien perustehtävä ja sanoitetaan toiminnan kannalta olennaisten **kestävyystavoitteiden teologiset perusteet**

Vaikuttavuuden mallintaminen

Miksi seurakuntatyön vaikutuksia pitäisi tehdä näkyväksi?

KIRKKOHALLITUS⁺

Kestävä seurakunta -pilotti otti lähtökohdakseen kirkon Ovet auki –strategian painopisteet:

Tuemme seurakuntien ekologisesti, taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja kulttuurisesti kestävää toimintaa ja luomme siihen välineitä.

Noudatamme omassa toiminnassamme kestäväen kehityksen periaatteita.

Vahvistamme kirkon roolia merkityksellisenä ja luotettavana toimijana osallistumalla aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä kehittämällä vaikuttamistoimintaamme.

Arvioimme ja kehitämme toimintaamme systemaattisesti toimintaympäristöstä kerätyn tiedon avulla.

Miksi vaikutusten todentamisella on seurakunnille merkitystä?

- a) **Vastuullisuuden, kestäväen kehityksen, kestävyuden huomioimisesta on tulossa oletusarvo** kaikkien organisaatioiden toiminnassa. Vastuullisuus nousee kirkon maineen ja sidosryhmätuen kannalta merkitykseltään hyvin korkealle ja luo potentiaalisia mahdollisuuksia vahvistaa kirkon roolia. (T-media 2023, kirkon maine 2018-2022)
- b) **Syvälinen toiminnan tarkastelu ja merkitykset** – ymmärtää kestävä kehitys osaksi kirkon ja seurakuntien arvolähtöistä ydintoimintaa. Kirkolla on merkittäviä mahdollisuuksia ja resursseja edistää kestävyystavoitteita ja todentaa työnsä vaikutukset.
- c) **Oman toiminnan kehittäminen** – miten toimintaa kehitetään kestävämmäksi – ihmisen, yhteisöjen, yhteiskunnan, luonnon kannalta. HUOM. Ei ”viherpesua tai tarraharjoitus” – vaan toiminnan vaikutusten tietoon perustuva todentaminen ja kehittäminen
- d) **Toiminnalle asetettujen tavoitteiden seuranta helpottuu**, kun raportointi on säännöllistä ja yhdenmukaista eri vuosina ja jolloin etenemistä voidaan tarkastella pidemmällä tähtäimellä. Kun luodaan raportin toteuttamiseksi tarvittavia prosesseja, kiinnitetään kestäväen kehitykseen entistä enemmän huomiota.
- e) **Yhtenäinen ja vertailukelpoinen malli.** Kirkon eri organisaatiot voisivat yhteismitallisessa tavalla vertailla tuloksiaan ja raportoida sidosryhmille vaikutuksistaan.
- f) **Aktiivinen ja läpinäkyvä viestintä** kirkon toiminnan vaikuttavuudesta kestäväen kehitykseen on keskeinen organisaation maineeseen ja sitä kautta koko toimintaan vaikuttava tekijä.
- g) **Innostua omasta työstään uudelleen** – tavoitteellisuus ja työn tulosten näkeminen lisäävät työmotivaatiota ja auttaa keskittymään olennaiseen.

Kestävä seurakunta Perustehtävän ja toiminnan kuvaus

Seurakunta edistää uskon, toivon ja rakkauden toteutumista ihmisten elämässä. Seurakunta tarjoaa turvallisen yhteisön, jossa ihmiset kokea yhteyttä Jumalaan.

Kaiken seurakunnan toiminnan tavoitteena on liittyä tämän ajan kysymyksiin, osallistua alueen asukkaiden elämään, kertoa sanoin ja teoin kirkon ydinsanomaa ja lisätä vastuunkantoa yhteisistä asioista.

Yksi keskeinen tavoite on kehittää seurakuntaa kestävään suuntaan ilmaston, luonnon monimuotoisuuden, yhteiskuntavastuun, vähemmistöjen oikeuksien ja käytännön teologian tekemisen suhteen.

Lähde: Malmin seurakunnan toimintasuunnitelma 2023

Seurakunnan toiminnan keskiössä on ihminen.
Hänellä on omistajuus yhteisöön, kirkon tiloihin, toimintaan ja yhteyteen.

Vaikutusketju seurakunnalle

TARVE
Alueen asukkaat ja ympäristö

Keitä varten seurakunta on olemassa ja kenestä se on kiinnostunut?

Tunnistakaa kohderyhmät ja seurakkaa tavoitavuutta, keiden kanssa seurakunta toimii, kenet se tavoittaa.

TOIMINNAN TAVOITTEET, TOIMENPITEET, TULOKSET JA RESURSSIT

Mitkä ovat seurakunnan toiminnan tavoitteet?

Kirjatkaa tavoitteet muodossa, mikä muuttuu paremmaksi ja miettikää, miten muutos voidaan todentaa.

Mitä toimenpiteitä tehdään tavoitteiden toteuttamiseksi?

Kuvatkaa toimenpiteet, miten edistävät tavoiteltua muutosta.

Miten ja millä mittareilla seurataan toimenpiteiden tuloksia?

Tunnistakaa mittarit, joilla tavoitteiden toteutumista voidaan seurata sekä kootkaa tieto yhteen.

Mitkä ovat toiminnan resurssit, joilla toimenpiteitä tehdään?

Kuvatkaa seurakunnan osaamisresurssit ja toimintaresurssit, kuinka paljon resurssia käytetään tavoitteiden toteuttamiseksi.

**TOIMINNAN
VAIKUTUKSET
ALUEELLA**

Mitä hyviä vaikutuksia seurakunnan toiminnan vaikutuksesta seuraa ihmisille, ympäristölle ja yhteisölle?

Tietolähteet: Kirjatkaa jokaiseen vaikutusketjun kohtaan tietolähteet, joiden avulla toimintaa voidaan johtaa ja kehittää tiedolla.

Esimerkkejä vaikutusketjuista:

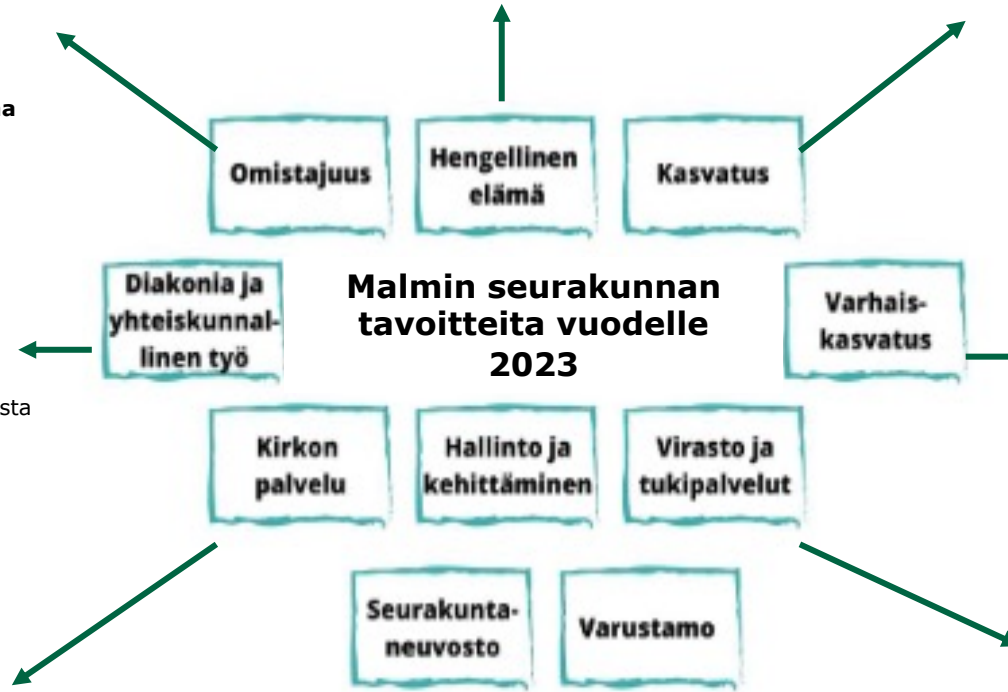
Diat 34 ja 36

1. Edistämme **turvallisuuden periaatteiden** toteutumista seurakunnan toiminnassa
2. Kehitämme tapoja, joilla kuulemme Koillis-Helsingin asukkaiden toiveita ja odotuksia sekä lisäämme **mahdollisuuksia vaikuttaa** seurakunnassa

1. Huomioimme viestinnässä **saavutettavuuden ja digisyrjäytymisen** riskin.
2. Asiakasosallisuus (diakonia)työssä vahvistuu. Huomioimme asiakaskokemusta työn kehittämisessä ja suuntaamisessa muun alueellisen tiedon rinnalla.

1. Elintarvikehankintojen vastuullisuuden parantaminen
2. Jätelajittelun tehostaminen
3. Siivoustyön ympäristöystävällisyyden parantaminen

Kehitämme monipuolisesti seurakunnan hengellistä elämää. Tavoitteena on, että vuonna 2023 kirkko ja sen sanoma näyttäytyvät yllätyksellisinä, mahdollisuuksia avaavina ja läsnäolevina

Pilotissa kysyttiin, miten toiminta voisi kytkeytyä kestäväen kehityksen tavoitteisiin ja miten niiden toteutumista seurataan?

1. Seurakunnan **kasvatustyön** tunnetuksi tekeminen yhteiskunnassa.
2. Alueella asuvien **lasten ja nuorten omistajuutta** lisätään erilaisilla toimintatavoilla.
3. Lasten ja nuorten elämäkysymysten esilläpito yhteiskunnassa

1. Etsimme perheitä, jotka eivät aktiivisesti osallistu seurakunnan toimintaan
2. Kutsumme ja rohkaisemme vapaaehtoisia tulemaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen
3. Tarkastelemme toimintaympäristön muutoksia ja kehitämme iltapäiväkerhotoimintaa, joka **vastaa alueen lasten ja perheiden tarpeisiin**

1. kirkon muuton hyvä hoitaminen ja töiden / toimintojen järjestely remontin aikana
2. Tilastoinnin saattaminen toimivaksi
3. Uuden Kipa 2 -järjestelmän sujuva käyttöönotto

Vaikutusketju: seurakunnan toiminnan osa-alueet

TARVE
Alueen asukkaat ja ympäristö

47 000
Seurakuntalaista
Alueen asukkaat 100 000

Tavoittavuus?
Onko tarve kuultu?

TOIMINNAN OSA-ALUEET

**TOIMINNAN
VAIKUTUKSET
ALUEELLA**

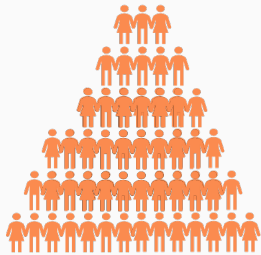
Mitä hyviä vaikutuksia seurakunnan toiminta tuottaa ihmisille, ympäristölle ja yhteisölle?

Datalähteet: Insight 360
Taloustutkimus
Kuntadata/aluedata
Hyvinvointitilastot

Mittarit vaikutustavoitteiden todentamiseksi?

Seurakunnan resurssit

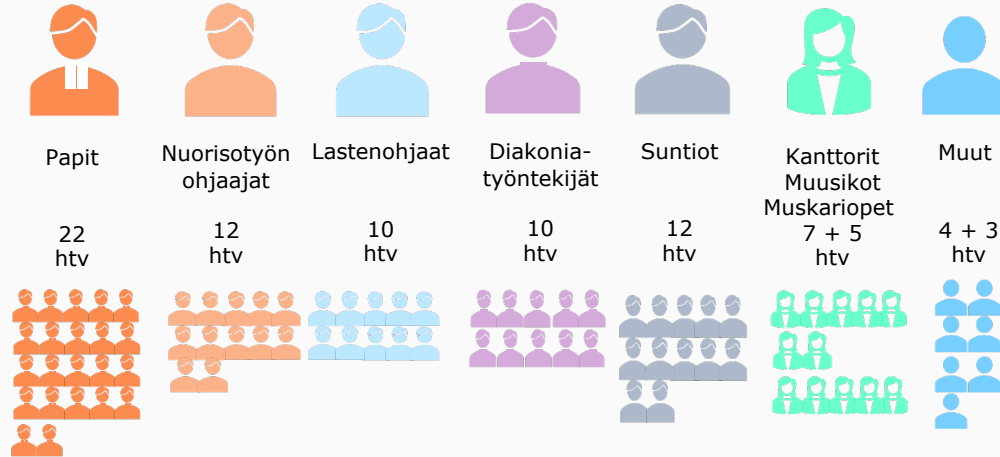
TARVE Seurakuntalaiset

47 000 seurakuntalaista
Alueen asukkaat 100 000

Tavoittavuus
sekä eri ikäryhmistä
että vähemmistöryhmistä
Jäsenprofiilit

TOIMINNAN RESURSSIT Työntekijöitä 80 htv – vuosibudjetti 6,4 M€

TOIMINNAN VAIKUTUKSET ALUEELLA

Mitä hyviä vaikutuksia seurakunnan toiminta tuottaa ihmisille, ympäristölle ja yhteisölle?

Datalähteet: Insight 360
Taloustutkimus
Kuntadata/aluedata
Hyvinvointitilastot
Kirkon tilastot

Seurakunnan resurssin kohdentuminen tavoitteiden toteuttamiseen
Tavoitteiden muotoilu mitattaviksi muutostavoitteiksi

Miten seurakunnan resurssia johdetaan?
Tavoitteiden asettaminen ja niiden seuranta?

Mittarit
vaikutustavoitteiden
todentamiseksi?
Määrälliset mittarit
Laadulliset mittarit

Seurakunnan tavoitteet – esimerkki projektiryhmän työstämä

TARVE

47 000
seurakuntalaista
Alueen asukkaat 100 000

Kenestä seurakunta
on kiinnostunut?
Tavoittavuus?

SEURAKUNNAN TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite

*Seurakunta edistää uskon, toivon ja rakkauden
toteutumista ihmisten elämässä.*

Seurakunta tarjoaa turvallisen yhteisön, jossa ihmiset kokee yhteyttä Jumalaan

Strategiset tavoitteet vuosille 2024-2026

*Suuntaamme
työtämme uusien
ihmisten
tavoittamiseen ja
vaikuttavuuden
lisäämiseen.*

*Etsimme aktiivisesti
keinoja, joilla työntekijän
rooli muuttuu toteuttajasta
mahdollistajaksi ja alueen
ihmisistä tulee toteuttajia.*

*Olemme
oikeudenmukaisuutta ja
toivoa korostava
yhteiskunnallinen
vaikuttaja yhdessä alueen
ihmisten kanssa.*

Seurakunnan tunnistamat kestävyystavoitteet

TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS

Usko, toivo ja rakkaus
on lisääntynyt
ihmisten elämässä

Mitä tarkoittaa
vaikutuksina?
Miten todennetaan?

Kestävyyssraportointimalli seurakuntatyöhön

Ohjeita kestävyysraportoinnin laadintaan seurakunnalle

KIRKKOHALLITUS⁺

Seurakunnan kestävyysraportoinnin työvaiheet

1. Ymmärtää kestävyystavoitteiden merkitys seurakunnalle ja päättää lähteä edistämään niitä
 - Luoda yleiskäsitys siitä, mihin työllä pyritään ja mitä sillä voidaan saavuttaa
 - Lähteä tarkastelemaan toimintaa kestävyystavoitteiden ja niiden seurannan näkökulmasta
2. Saada johdon vahvistus laadittavalle raportille
 - Seurakunnan johto sitoutuu seurakunnan kestävyystyöhön. Laatikaa esitys ja aikataulu johdolle.
3. Kuvata konkreettisesti seurakunnan toiminta
 - Kuvataan seurakunnan tavoitteet konkreettisesti ja mittavassa muodossa sekä toiminnan sisällöt sekä alueellinen tilanne
 - Nimi, tehtävä, koko ja toimipaikat, tärkeimmät työmuodot, palvelut ja hankinnat
4. Kestävyystavoitteiden tunnistaminen
 - Onko seurakunnalla kestävä kehityksen edistämiseen asettuja tavoitteita vai ollaanko niitä vasta asettamassa?
Jos ei, niin, mitkä ovat seurakunnan kannalta keskeisimmät kestävyystavoitteet?
 - Tunnistaa keskeisimmät kestävyystavoitteet ja perustella, miksi ja miten seurakunta edesauttaa tavoitteen toteutumista, mitkä ovat vaikutusmahdollisuudet
 - Valita jokaiseen seurakunnan kestävyystavoitteeseen soveltuvat mittarit
5. Kirjoittaa kestävyysraportoinnin ensimmäinen versio
 - Mallia voi ottaa seurakunnille laaditusta raportointipohjasta

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Seurakunnan kestävyystavoitteet

SDG							
Ylä-tavoite	Seurakunta varmistaa, että köyhän ääni kuuluu	Seurakunta edistää sukupuolten tasa-arvoa	Seurakunta on monimuotoinen ja yhdenvertainen (työ)yhteisö	Seurakunta on turvallinen yhteisö ja yhteistyökumppani	Seurakunta edistää kestävä elämäntapaa ja tekee kestävä teologiaa	Seurakunta integroi ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet strategioihin ja suunnitteluun	Seurakunta varmistaa joustavan, kaikkia koskevan, osallistavan ja edustavan päätöksenteon kaikilla tasoilla

Mitattavat alatavoitteet Alatavoitteet taulukoissa seuraavilla dioilla

Esimerkkejä vaikutusketjuista:

Diat 34 ja 36

1 EI KÖYHYTTÄ

5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

SEURAKUNNAN IHMISARVOTYÖ

Jokainen on voinut kokea olevansa Jumalan luomana arvokas, tärkeä ja rakas

1. Lähimmäisenrakastamisen tekoja
2. Ihmisarvo, -oikeus ja syrjinnän vastaista työtä

SDG 5 Sukupuolten tasa-arvo

Ylätavoite: seurakunta edistää sukupuolten tasa-arvoa

Sukupuolten tasa-arvon alavoitteet	Tietolähteet Aluedata	Mittarit	Tavoiteltu muutos Aikaväli, jossa muutosta tarkastellaan	Vastuu
Seurakunnan rippikoulujen opetuksessa on edistetty sukupuolten tasa-arvoa ja seksuaali-identiteettien moninaisuutta	Rippikouludata Koululuterveyskysely	Työntekijöiden koulutussuunnitelma ja osaamiskartoitus Turvallisuuden kokemus Osallisuuden kokemus	a) Työntekijät on koulutettu ymmärtämään ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja seksuaali-identiteetin moninaisuutta. b) Rippikoulun materiaalit on käyty läpi sukupuoli- ja seksuaali-identiteettien näkökulmasta.	
Sukupuoli- ja seksuaali-identiteettien moninaisuus on huomioitu seurakunnan kaikessa toiminnassa.	Seurakunnan omat Tiedonkeruutavat Lomakkeet Asiakirjat viestintämateriaalit	Koulutuksen osallistujalista Tilojen soveltuvuus Viestinnän sukupuolineutraalius ja kielitietoisuus Seurakunnan aineistojen sukupuolitietoisuus esim. lomakkeet	Kaikki luottamushenkilöt ovat osallistuneet seurakuntien osallistava moninaisuus – ohjelman yhdenvertaisuuskoulutukseen.	

SEURAKUNNAN YHTEISÖTYÖ

Seurakunta on vahvistanut yhteyttä eri ihmisryhmien ja yhteisöjen välillä

1. Yhteisötyötä
2. Verkostotyötä
3. Vaikuttamistyötä

SDG 17 Yhteistyö ja kumppanuudet

Ylätavoite: seurakunta on turvallinen yhteisö ja yhteistyökumppani

Yhteistyö ja kumppanuus alatavoitteet	Tietolähteet Aluedata	Mittarit	Tavoiteltu muutos Aikaväli, jossa muutosta tarkastellaan	Vastuu
Seurakunta on rakentanut kumppanuuksia julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa.	<ul style="list-style-type: none">• Kolmannen sektorin toimijat, järjestöt, yhdistykset, kansalaistoiminta	<ul style="list-style-type: none">• Yhteisöjen ja yhteistyökumppaneiden määrä• Seurakunta on arvostettu ja haluttu yhteistyökumppani (kutsujen määrä) <p>Osallistumisaktiivisuus eri foorumeilla: Some-aktiivisuus Medianäkyvyys Aluenäkyvyys</p>	Seurakunta on toiminut aktiivisesti eri ryhmien ja yhteisöjen kanssa	
Seurakunta on antanut tiloihinsa "avainten vallan" mahdollisimman monelle	<ul style="list-style-type: none">• Avointen tilojen määrä• Kokoontumismahdollisuudet• Esteettömät tilat	Tilojen käyttöaste Tilojen käyttötarkoitus "Avainten valta" Osallistujatahojen määrä Osallistujien monimuotoisuus	Tilojen käyttöaste on noussut ja tavoitellut ryhmät ovat löytäneet kirkon tiloihin	

SEURAKUNNAN TULEVAISUUSTYÖ

Seurakunta on valanut
toivoa ja tulevaisuususkoa
luomakunnassa

1. Vastuullinen toiminta
2. Kestävän elämäntavan edistäminen
3. Rauhan edistäminen
4. Vastuullinen kuluttaminen

Esimerkki SGD 13 tavoitteen mukaisesta vaikutusketjusta

Tarve	Visio	Tavoite (uudet ihmiset/ tavoittavuus)	Resurssit	Toimenpiteet	Tulokset (alueen ihmiset toteuttajina / toimijuus)	Vaikuttavuus (yhteis- kunnallinen vaikuttaja / vaikuttamis- toiminta)
<p>Ilmastonmuutoksen torjumistyötä on edistetty seurakunnan alueen toimijoiden kanssa</p>	<p>1) Vastuullinen ja kestävä elämäntapa sekä 2) lisääntynyt toiveisuus alueella</p>	<p>1) Alueen asukkaat ja toimijat ml. ympäristö-/ilmastoliikkeet/-yhdistykset tuntevat seurakunnan ympäristötyön ja sen resurssit ja osaavat hyödyntää niitä, 2) toivottomuus vähenee</p>	<p>seurakunnan ympäristötyöryhmän jäsenet, viestijät, nuorisotyöntekijät, tilat</p>	<p>Aiheeseen liittyvät somepostaukset, mielipidekirjoitukset, tapahtumat</p>	<p>1) Ympäristötyön tapahtuma-, osallistuja- ja viestintämäärät kasvaneet, seurakunnan resursseja hyödynnetään enemmän, hiilijalanjälki pienentynyt sekä 2) aktivistit kokevat saavansa seurakunnalta tukea, joka vähentää toivottomuutta ja ylläpitää toivoa</p>	<p>seurakunnan alueella aktivismin määrä lisääntynyt</p>

Lähteet ja linkit:

- [Vastuullisuusraportointi valtionhallinnossa – Valtiokonttori](#)
- [Vastuullisuusraportin esimerkkipohja \(valtiokonttori.fi\)](#)
- [Welcome to the Waking the Giant SDG self-assessment tool! \(lutheranworld.org\)](#)
- [Agenda2030 -toimintaohjelma - Kestävä kehitys \(kestavakehitys.fi\)](#)

Kestävä luomakunta kiittää!

KIRKKOHALLITUS⁺

Seurakunnalta palautetta...

1. Sopii hyvin seurakunnan toiminnan arjen tavoitteisiin jokaisen työntekijän kannalta
2. Raamittaa hyvin tavoitteiden asettamista
3. Hiljaa hyvä tulee - jokainen omassa tahdissaan
4. Voi tarvita pientä työn tavoitteiden erikantilta katsomista, mutta kannattaa lähteä mukaan kokeilemaan

